

Handläggare
Maria Lindblom

Datum
2014-10-02

Diarienummer
ALN-2014-0100.30

Äldrenämnden

Uppföljning kriterier för subventionering vid trygghetsboende Nyby

Förslag till beslut

Äldrenämnden föreslås besluta

att med beaktande av resultatet godkänna rapporten

Ärendet

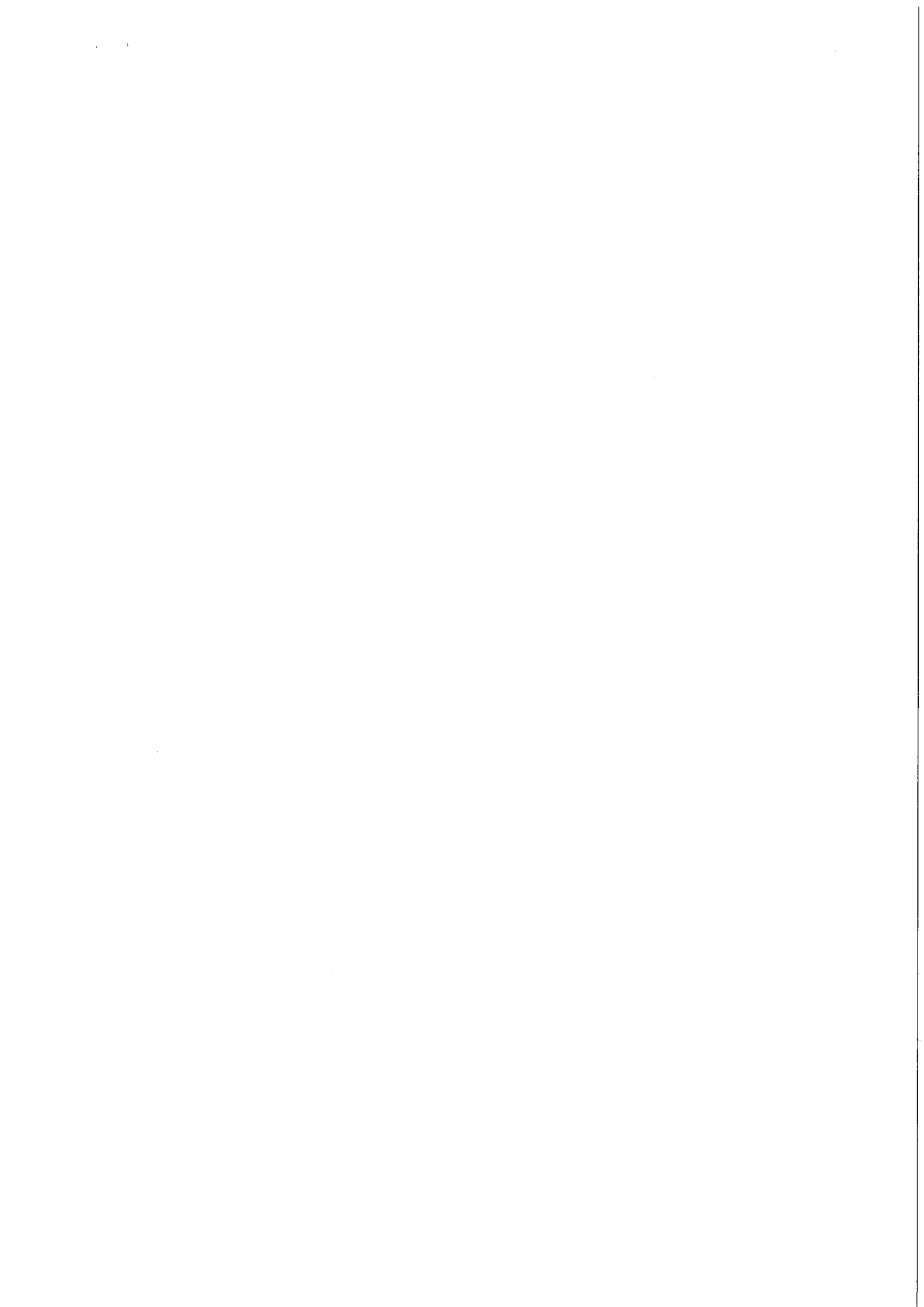
Kontoret har under perioden februari till och med september 2014 genomfört en uppföljning av kriterier för subventionering vid samtliga åtta trygghetsboenden i Uppsala kommun. Resultat av aktuell uppföljning vid trygghetsboende Nyby framgår av rapporten (bilaga 1).

Kontorets sammantagna bedömning efter samtliga uppföljningar är att ett trygghetsboende kan tillföra mycket positivt i den totala livssituationen för äldre personer, men att generella förbättringsområden finns inom flera områden. Kontoret konstaterar att det föreligger bristande kännedom och oklarheter gällande definition, beskrivning och information om vad konceptet trygghetsboende och värdskap innebär. Kontorets uppfattning är att det krävs ett ömsesidigt ansvar, aktivt arbete och åtgärder hos samtliga berörda parter (inklusive Uppsala kommun) för att nå ökad tydlighet i dessa frågor och förbättrade förutsättningar för uppfyllelse av kriterier.

Vad gäller uppföljning av trygghetsboende Nyby bedömde kontoret att kriterier inom samtliga uppföljda områdena var uppfyllda, men att det förelåg ett förbättringsbehov inom vissa delar. Kontorets uppfattning är att det krävs ett ömsesidigt ansvar och aktivt arbete hos både uppdragsgivare och uppdragstagare kring flera av de identifierade förbättringsområdena, t ex vad gäller tillgång till gemensamhetslokal. Vissa andra områden kan dock uppdragstagare förbättra på egen hand, t ex information om trygghetsboende på Riksbyggens hemsida. Kontoret hade inga krav på beskrivning av åtgärder i handlingsplan gällande trygghetsboende Nyby och ser härmed ärendet som avslutat.

För kontoret för hälsa, vård och omsorg

Tomas Odin
Tf Direktör



Handläggare
Maria Lindblom

Datum
2014-07-02
Reviderad
2014-09-08

Diarienummer
ALN-2014-0100

Riksbyggen
Peter Siljehag

Uppföljning av kriterier för subventionering vid trygghetsboende Nyby

Beskrivning av den uppföljda verksamheten

Utförare och enhet	Trygghetsbostad Nyby
Adress	Leopoldsgatan 1, 3, 7 och 9 754 41 Uppsala
Uppdragstagarens kontaktperson	Peter Siljehag
Telefon och mailadress	peter.siljehag@telia.com 070-5834650
Uppföljning utförd av uppdragsstrateger	Maria Lindblom och Mia Gustafsson
Vid uppföljningen medverkade från utföraren	Värdinna för trygghetsboendet, värdinnans arbetsgivare Peter Siljehag från Siljehag fastighets AB, samt ordförande i Riksbyggens bostadsrättsförening Uppsalahus nr 23 Jan Ask
Totalt antal lägenheter	82 lägenheter
Typ av verksamhet	Trygghetsbostad
Avtal	Beslut om subvention gäller för tre år
Avtalstid	2013-01-01—2015-12-31
Datum för uppföljning	2014-03-19 och 2014-03-24

Trygghetsboendet ligger i stadsdelen Nyby och omfattar 82 lägenheter. Vård/värdinna är anställd av bostadsrättsförening Uppsalahus nr 23. För förvaltning av värdskap, underhåll och fastighetsskötsel ansvarar enligt avtal Peter Siljehag AB. Riksbyggen ansvarar för kösystem. Värdinnan på Nyby trygghetsboende finns tillgänglig 40 timmar varje vecka.

1. Sammanfattning

Kontoret har genomfört en planerad uppföljning av kriterier för subventionering vid trygghetsboende Nyby.

1.1. Kontorets kommentarer efter genomförd uppföljning

Fokusområden vid aktuell uppföljning har varit följande kriterier för subventionering av trygghetsbostäder: värdskap; gemensamhetslokaler; socialt innehåll samt stimulans i vardagen i trygghetsbostad; tilläggstjänster och fysisk utformning/tillgänglighet.

Kontorets bedömning är att verksamheten uppfyller kriterierna inom de uppföljda områdena, men konstaterar att det finns förbättringsområden inom många delar. Kontorets uppfattning är att det finns ett behov av ömsesidigt ansvar och aktivt arbete hos både uppdragstagare och uppdragsgivare för att avhjälpa flera av de beskrivna förbättringsområdena. Vissa kan dock verksamheten arbeta med på egen hand, t ex vad gäller information om trygghetsboende på Riksbyggens egen hemsida.

Se vidare under respektive område i rapporten.

1.2. Krav på åtgärder

Kontoret har inga krav på beskrivning av åtgärder i handlingsplan, men förutsätter att ett arbete omgående initieras gällande de förbättringsområden som beskrivits i rapporten.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

Utifrån lagstiftning finns kriterier som utgör grund för äldrenämndens ställningstagande om att bevilja subventioner i form av ersättning för det sociala innehållet i form av värdskap samt gemensam lokal för hyresgästerna.

Äldrenämnden fattar beslut om subvention för trygghetsbostad för varje enskilt objekt på underlag av hyresvärdens/bostadsrättsföreningens ansökan samt bedömning av fastighetsägarnämnden avseende huruvida den fysiska tillgängligheten uppfyller fastställda krav. Åldersgränsen 70 år gäller för äldrenämndens subventionerade trygghetsbostäder. Förutsättningarna för att få subvention från äldrenämnden för värdskap och gemensamhetslokal för hyresgäster är att kriterierna är uppfyllda. Beslut om subvention gäller för tre år.

I Uppsala kommun upplåts bostäderna med hyresrätt, bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt och i anslutning till trygghetsbostaden ska en lokal för hyresgäster med yta för gemensamma måltider finnas. Där ska finnas ett värdskap som ansvarar för att hålla daglig kontakt med de hyresgäster, skapa gemenskap och socialt innehåll i vardagen samt samverka med ideell sektor. Trygghetsbostaden är inte biståndsprövad enligt socialtjänstlagen och uppdragstagaren ansvarar självständigt för kö och uthyrning/upplåtelse.

Trygghetsbostad Nyby ligger i stadsdelen Nyby.

2.2. Syfte och avgränsningar

Kontoret för hälsa, vård och omsorgs uppföljning syftar till att:

- Kontrollera att kriterier för subventionering är uppfyllda
- Bidra till verksamhetsutveckling och kvalitetssäkring
- Säkerställa att utveckling sker i enlighet med politiska beslut och viljeinriktningar

Resultatet av uppföljningen grundas på den information som framkommit vid samtal med de intervjuade, observation vid besök i verksamheten samt enkätfrågor till hyresgästerna i trygghetsboendet. Kontoret har utöver detta tagit kontakt med huvudansvarig för frågor gällande trygghetsbostäder på Seniorguide Uppsala samt med äldreombudsmannen i Uppsala kommun för att ta del av deras erfarenheter och synpunkter. Kontoret har inte granskat utförarens dokumenterade rutiner och övriga dokument i verksamhetens ledningssystem för kvalitet. Kontorets bedömning utgår således från den muntliga information som lämnats vid intervjutillfället samt den information som framkommit i enkätsvar och via kontakt med ovan nämnda personer inom kommunen.

2.3. Metod

Intervjuer har genomförts med uppdragstagarens kontaktperson och med ansvarig värdinna. Besök och rundvandring har skett i trygghetsboendets gemensamma lokaler och i närområdet. Intervjuerna med kontaktperson och värdinna hölls vid separata tillfällen.

Utöver intervjuer har enkätfrågor skickats ut till ungefär hälften av hyresgästerna i trygghetsboendet (se bilaga 1). Enkäterna delades ut och samlades in via värdinnan och ett slumpvis urval gjordes. Totalt 29 svar inkom, vilket innebär en svarsfrekvens på ca 73%. Enkätsvaren analyserades och sammanställdes i ett separat dokument under rubrikerna "positivt – vad trygghetsboende tillför i livssituationen", "negativt – vad som saknas i trygghetsboendet", "kösystem" samt "information och förväntningar". Resultatet presenteras i rapporten under respektive rubrik.

Utöver intervjuer och enkäter har kontakt tagits (via mail och intervju) med berörd person på Seniorguide Uppsala och med äldreombudsmannen för att samla in ytterligare synpunkter om trygghetsboendet.

2.4. Närvarande och genomförande

Uppföljningen genomfördes genom besök på trygghetsboendet och intervju med värdinna den 19 mars 2014. Den 24 mars intervjuades värdinnans arbetsgivare Peter Siljehag samt ordförande i bostadsrättsföreningen Jan Ask. Närvarande från kontoret vid båda tillfällena var uppdragsstrategerna Maria Lindblom och Mia Gustafsson. Enkätfrågor skickades ut och samlades in under maj och juni 2014. Kontakt med berörd på Seniorguide Uppsala och äldreombudsmannen har skett vid flera tillfällen under april och maj 2014.

3. Kontorets iakttagelser, kommentarer och slutsatser

3.1. Vårdskap

I äldrenämndens kriterier för subventionering av trygghetsbostäder i Uppsala kommun framgår följande:

Det ska finnas en värd/värdinna med ansvar att hålla kontakt med hyresgäster, skapa gemenskap, socialt innehåll och samverkan med ideell sektor.

Värd/värdinna tillhandahålls av hyresvärden/bostadsrättsföreningen. Kompetenskravet för värd/värdinna är att ha en formell utbildning på lägst gymnasienivå med inriktning mot äldre- och omsorgsverksamhet inklusive dokumenterad kunskap om hälsa. I introduktionen för att påbörja arbete som värd/värdinna vid en trygghetsbostad ska ingå den av Uppsala kommun anordnade utbildningen av frivilligombud på tre halvdagar. I normalfallet beräknas en årsarbetare kunna svara för 80 lägenheter i en trygghetsbostad.

3.1.1 Iakttagelser

Värdinnan är utbildad äldrepedagog och har flerårig erfarenhet av arbete med äldre inom vård- och omsorgsområdet, bl.a. från hemvård. Värdinnan betonar under intervjun fördelen med att ha tidigare erfarenhet från arbete inom hemvård, då det underlättar hanteringen av den gränsdragningsproblematik som ibland uppstår i arbetsuppgifter och ansvarsområde gentemot hemtjänstpersonal. Ledningen framhåller under intervjun betydelsen av tydlighet i yrkesrollen och att det är viktigt att värdinnan "vet vad hon får och inte får göra". I kontakt med berörda på Seniorguide Uppsala och i årsrapport från uppsökande hembesök 2013 betonas att oklarheter gällande roller och information om trygghetsboendet ofta föreligger. Det uttrycks i rapporten att både anhöriga och de äldre själva ofta har högre förväntningar gällande grad av service och vilken hjälp som erbjuds i trygghetsboendet än vad som sedan är fallet. Vid kontakt med äldreombudsmannen framkommer att många äldre efterfrågar ökad tillgång till "personal i huset" och att detta av många upplevs som grundläggande för att uppnå en känsla av ökad trygghet.

Vårdskapet i Nyby har funnits i tre år och den nuvarande värdinnan har varit anställd sedan ca två år tillbaka. Ledningen uttrycker under intervjuerna ett stort förtroende för värdinnans kompetens och anser vårdskapet i Nyby vara mycket välfungerande. Värdinnan beskriver det som "ett privilegium att få jobba i huset" och anser att den verksamhet som finns samlad där (med bl.a. träffpunkt, seniorrestaurang, frisör, fotvård, bibliotek och samverkansföreningen Vänsam i samma byggnad) är helt unik. Det beskrivs finnas en nära och väl fungerande samverkan mellan värdinnan och personal på träffpunkter samt volontärer knutna till föreningen Vänsam.

Både värdinna och ledning uttrycker en upplevelse att många av de som flyttar in "kommer försent", då de ofta är mycket sköra av både hög ålder och sjukdom vid inflyttning. Värdinnan framhåller att hon anser det missvisande med benämningen "trygghetsboende" och tror detta bidrar till att både anhöriga och nyinflyttade uppfattar att konceptet handlar om något annat än vad det egentligen gör. Värdinnan anser att det borde benämnas "trivselhem" eller något liknande som associerar till gemenskap och samvaro istället för till trygghet och till boende.

Även ledningen betonar att namnet borde anknyta till social samvaro istället för trygghet. Det främsta syftet med trygghetsboendet anger ledningen vara att bryta social isolering och det anses därför särskilt missvisande att benämningen istället associerar till trygghet. I enkätsvaren framkommer dock att flera personer anser att trygghetsboendet faktiskt tillför en ökad känsla av trygghet.

På Riksbyggens hemsida finns ingen information om trygghetsbostäder. I kontakt med berörda på Seniorguide Uppsala samt i årsrapport från uppsökande hembesök 2013 framgår att många äldre upplever det som svårt att få ett "samlat grepp" om vad som gäller i frågor som rör trygghetsbostäder i kommunen. Det framkommer att det finns ett behov av att utveckla den generella information om trygghetsbostäderna som finns tillgänglig, både på kommunens hemsida och på de olika uppdragstagarnas hemsidor. En ökad tydlighet i information efterfrågas av berörda på Seniorguide Uppsala, bl.a. genom en mer detaljerad information om trygghetsbostäder på kommunens hemsida, där det också tydligt framgår vad skillnaden mellan ett trygghetsboende och ett särskilt boende för äldre är. I enkätsvaren uttryckte de flesta personer som svarade att de upplevt informationen om trygghetsboendet innan inflyttning som mycket bristfällig. Det uttrycktes också av vissa personer i enkäterna en upplevelse av att deras förväntningar på trygghetsboendet i Nyby efter inflyttning hade överträffats.

Ledning och värdinna beskriver under intervjuerna att de har en välfungerande kontakt med varandra, där det oftast förekommer dagliga spontana möten. Vårdinnan uttrycker att hon känner att det finns möjlighet till stöd "i stort och smått".

Vårdinnan arbetar heltid under dagtid vardagar, men uppger att det finns en flexibilitet att förlägga arbetstiden annorlunda utifrån verksamhetens behov. Som exempel nämner hon att det förekommit att de gått på bio tillsammans under kvällstid.

Det beskrivs finnas en välfungerande rutin vid inflyttning, där vårdinnan i god tid får mail med namn och telefonnummer till den person som ska flytta in. Vårdinnan gör ett hembesök någon dag efter inflyttning och tar då med skriftlig information om trygghetsboendet och den övriga verksamhet som finns i huset. Inom en månad efter inflyttning tar vårdinnan ny kontakt med de hyresgäster som inte självmant redan hört av sig under denna tid. Vårdinnan beskriver att hon vid vissa tillfällen samlat alla nyinflyttande till särskilda träffar, vilket varit mycket uppskattat av hyresgästerna.

3.1.2 Kontorets kommentarer och slutsatser

Kontorets uppfattning är att det finns ett välfungerande värdskap på Nyby som uppfyller kriterier och ställda krav på kompetens. Kontoret noterar att det finns ett behov av ökad tydlighet vad gäller information och presentation av konceptet trygghetsboende och av vad värdskapet innebär. Kontorets slutsats är att de oklarheter gällande definition och beskrivning av trygghetsbostäder och värdskap som föreligger kan bidra till felaktiga förväntningar hos den enskilde och i vissa fall ej optimalt tillgodosedda behov. Kontoret ser som ett ömsesidigt ansvar hos uppdragstagare och uppdragsgivare att aktivt arbeta för ökad tydlighet i denna fråga. Kontoret ser som ett förbättringsområde för uppdragstagaren att utveckla sin egen presentation av konceptet trygghetsboende och värdskap, bl.a. på Riksbyggens hemsida. Kontoret förutsätter att detta arbete påbörjas omgående.

3.2. Gemensamhetslokaler

I äldrenämndens kriterier för subventionering av trygghetsbostäder i Uppsala kommun framgår följande:

En gemensam lokal för hyresgäster ska finnas i anslutning till bostäderna och vara tillgänglig mellan 08.00 och 22.00 varje dag. I lokalen ska det finnas möjlighet till gemensamma måltider och den ska vara dimensionerad utifrån verksamhetens karaktär och antal hyresgäster. Riktmarke är att lokalen ska svara mot 2 kvm per hyresgäster och att ytan sammanlagt ska utgöra minst 50 kvm.

3.2.1 Iakttagelser

Trygghetsboendet i Nyby använder sig av träffpunktens lokaler vid behov, men saknar en egen gemensamhetslokal som är "öronmärkt" för trygghetsboendets hyresgäster. Vårdinnan beskriver att detta ibland medför problem och anser att det skulle ge större möjlighet att planera och genomföra aktiviteter specifikt för trygghetsboendets hyresgäster om de hade en lokal som var reserverad bara för dem.

Enligt vårdinnan äter de flesta av hyresgästerna mat i den seniorrestaurang som finns i huset. Det finns ingen annan tillgänglig lokal för gemensamma måltider i nuläget.

Äldreombudsmannen uppger att det ofta förekommer frågor och funderingar kring tillgång till gemensamhetsutrymmen och seniorrestaurang i trygghetsboenden generellt, då detta ser olika ut hos respektive uppdragstagare. Att ha nära tillgång till en seniorrestaurang upplevs som positivt av många enligt äldreombudsmannen.

Ledningen uppger att de inte reflekterat över lokalfrågan tidigare, då de inte känt till att det förekommit några problem med tillgång till lokaler och det upplevs ha fungerat väl i samverkan med träffpunkt kring lokaler. Ledningen uttrycker sig positivt kring de eventuella "vinster" och positiva aspekter som en egen gemensamhetslokal skulle kunna tillföra trygghetsboendets hyresgäster när detta diskuteras under intervjun samt uttrycker sig vara öppna för att diskutera frågan vidare med ansvariga på kommunen.

3.2.2 Kontorets kommentarer och slutsatser

Kontorets uppfattning är att det finns ett behov av tydliggörande gällande gemensamhetslokaler och utnyttjandet av dessa på Nyby (se även kommentar under 3.3.2). Kontoret får en bild av att det i nuläget finns god tillgång till lokaler vid behov, men det är inte är tydligt vilka tider och vilken lokal som är tillgänglig specifikt för de som bor i trygghetsboendet. Det finns inte heller möjlighet att äta gemensamma måltider förutom genom att gå till seniorrestaurang. Kontoret ser förbättringsområden både vad gäller möjlighet till gemensamma måltider och tillgång till gemensam lokal för spontan social samvaro för trygghetsboendets hyresgäster. Kontorets uppfattning är att möjligheterna att uppfylla kriterier gällande socialt innehåll samt stimulans i vardagen skulle påverkas positivt av att förutsättningar och förhållanden kring gemensamhetslokal och gemensamma måltider för trygghetsbostäderna i Nyby tydliggjordes.

3.3. Socialt innehåll samt stimulans i vardagen i trygghetsbostad

I äldrenämndens kriterier för subventionering av trygghetsbostäder i Uppsala kommun framgår följande:

I anslutning till en trygghetsbostad ska finnas en gemensam lokal för hyresgäster där även möjlighet till gemensamma måltider ska finnas samt en värd/värdinna som i samverkan med hyresgäster förutsetts arbeta med att

- *bryta isolering och ensamhet och skapa förutsättningar för värdefulla sociala kontakter, möten och gemenskap,*
- *erbjuda stimulans och innehåll i vardagen,*
- *att främja hälsa och fysiska aktiviteter*
- *samverka med ideella organisationer.*

Verksamheten ska ha en förebyggande inriktning med fokusering på hälsa och friskfaktorer. Den ska utformas så att den enskilde ges möjlighet till inflytande samt med hänsynstagande till den enskildes egenansvar.

3.3.1. Iakttagelser

Åldersspannet bland hyresgästerna varierar enligt värdinnan mellan 56 och 93 år, men de flesta uppges vara mellan 80 och 90 år. Det beskrivs vara en övervägande andel kvinnor bland hyresgästerna. Värdinnan uppskattar att ca 20% är män.

Det beskrivs av värdinnan finnas ett rikt utbud och en stor variation av aktiviteter via träffpunktens verksamhet i samma byggnad. Värdinnan berättar att hon med anledning av detta inte skapar något eget aktivitetsprogram, utan istället fokuserar på att genomföra spontana aktiviteter och hembesök hos hyresgästerna. Samverkan med ideella organisationer beskrivs fungera mycket bra och värdinnan framhåller att förutsättningarna för detta är ovanligt goda med anledning av att föreningen Vänsam finns i samma byggnad. I enkätsvaren framkommer en utbredd upplevelse av att trygghetsboendet tillför ökad möjlighet till socialt umgänge och ett stort utbud av aktiviteter via den samlokaliserade träffpunkten. I något av svaren framkommer dock att det saknas möjlighet till social gemenskap när man känner sig dålig och/eller sjuk och inte orkar följa med på aktiviteter och att man då istället bara skulle önska möjlighet till "besök". Vissa uttrycker också att de anser det vara för mycket olika personal och personer man kommer i kontakt med kring trygghetsboendet.

Värdinnan berättar att hon upplever vissa svårigheter vid planering och genomförande av aktiviteter som hon relaterar till att trygghetsboendet inte har någon egen gemensamhetslokal. Som exempel nämner hon att en hyresgäst önskat lägga pussel, men att detta varit svårt att genomföra eftersom de i nuläget inte har en egen lokal där de kan "låsa dörren och fortsätta nästa dag". Lokalerna samutnyttjas i nuläget av många olika aktörer och till vitt skilda syften.

Värdinnan beskriver att hon i sitt arbete lägger stor tonvikt vid de sociala aspekterna, eftersom träffpunkten redan erbjuder många hälsofrämjande fysiska aktiviteter i sitt program. Värdinnan har dock identifierat ett behov av att utveckla aktiviteter som mer specifikt riktade mot män i trygghetsboendet. Hon beskriver att hon därför funderar på att starta en

”gubbjympagrupp” med fysisk aktivitet som tema. I övrigt beskriver värdinnan att de ofta är ute och promenerar samt att hon håller sig uppdaterad om forskning och senaste rön inom äldreområdet, bl.a. specifikt gällande samtal med äldre. En gång varje vecka har trygghetsboendet gemensamt fika. Fikat distribueras då från seniorrestaurangen. Under det gemensamma fikat berättar värdinnan att de bl.a. brukar prata om gamla minnen utifrån specifika teman.

3.3.2. Kontorets kommentarer och slutsatser

Kontoret anser att trygghetsboendet i Nyby uppfyller de krav och kriterier som ställs inom området. Kontorets uppfattning är att det finns ett behov av att tydliggöra förutsättningar och yttre ramar gällande gemensamhetslokal för personer i trygghetsboendet i Nyby. Kontoret anser att förutsättningarna för att skapa och upprätthålla social gemenskap mellan hyresgästerna, att bryta isolering och ensamhet skulle förbättras ytterligare om verksamheten hade en naturlig och självklar mötesplats där fler hyresgäster kan sammanstråla.

3.4. Tilläggstjänster

I äldrenämndens kriterier för subventionering av trygghetsbostäder i Uppsala kommun framgår följande:

Service såsom städning, tvätt och inköp kan tillhandahållas av hyresvärd/bostadsförening eller annan serviceproducent genom dennes försorg. Hyresvärd/bostadsrättsförening bör även kunna erbjuda/förmedla annan service som exempelvis fixar- eller hantverksservice, fotvård, frisör samt måltidsleveranser.

Hyresvärd/bostadsrättsförening eller annan serviceproducent har möjlighet att ansöka om att bli godkänd inom kommunens system för eget val för att kunna erbjuda serviceinsatser som kommunen beviljat den enskilde i form av myndighetsbeslut.

3.4.1. Iakttagelser

Både ledning och värdinna framhåller som positivt och ”unikt” den närhet som finns till frisör, fotvård, restaurang, träffpunkt etc. i huset samt att det finns en busslinje som stannar till precis utanför.

Värdinnan berättar att de hänvisar till ”fixarna” om en hyresgäst har behov av hjälp med fixar- och hantverksservice, t.ex. fönstersputsning.

3.4.2. Kontorets kommentarer och slutsatser

Kontoret anser att trygghetsboendet i Nyby uppfyller ställda krav och kriterier inom området.

3.5. Fysisk utformning/tillgänglighet

I äldrenämndens kriterier för subventionering av trygghetsbostäder i Uppsala kommun framgår följande:

Trygghetsbostäder ska vara trygga och tillgängliga såväl inomhus som i närliggande utemiljö. Trygghetsbostad som inrättas i befintligt fastighetsbestånd ska uppfylla normalnivån enligt Svensk Standard SS 91 42 21, vilket motsvarar kraven i bygglagstiftningen och i

Boverkets byggregler. Nybyggda trygghetsbostäder ska uppfylla en förhöjd nivå (utökad tillgänglighet) i Svensk Standard för bostadsutformning, vilken också beskrivs i SS 91 42 21.

Trygghetsbostadens belägenhet

- *Det närliggande området ska vara tillgängligt för rörelsehindrad och för den som har nedsatt orienteringsförmåga.*
- *Allmänna kommunikationer bör finnas i närhet till bostaden.*
- *Tillgänglighet till service i olika former, t ex apotek, vårdcentral och dagligvaruaffär bör finnas.*
- *I närområdet bör det finnas tillgång till grönytor.*

Fastighetens utemiljö

- *Nivåskillnader ska vara utjämnade.*
- *Belysningen runt fastigheten ska vara utformad för säkerhet och trygghet.*
- *Placering av träd och buskar får inte medföra att miljön känns otrygg.*
- *Gång- och cykelvägar bör vara hårdgjorda, släta och halkfria.*
- *Sittplatser bör finnas i nära anslutning till fastigheten.*
- *Det bör finnas anpassade ytor för olika aktiviteter. Som exempel kan nämnas boulebana eller rörelseträdgård.*

Trappor

- *Trappor ska alltid vara kompletterade med hiss eller ramp.*
- *Trappor utomhus ska ha räcke samt i övrigt vara säkert utformade.*
- *Trapporna bör belysas, särskilt i början och slut.*

Entré till fastigheten

- *Entrédörr ska vara möjlig att passera med rullstol.*
- *Dörrautomatik ska finnas. Armbågskontakt bör placeras på lämpligt avstånd från entrédörr.*
- *Låssystemet bör vara funktionellt för rullstolsburna personer.*
- *Passersystem med porttelefon bör finnas.*
- *Vändning av rullstol ska vara möjlig inne i entrén.*
- *Trappsteg och höga trösklar får ej förekomma i entrén.*
- *Det bör finnas möjlighet att köra bil ända fram till entrén.*

Allmänt inomhus

- *Gemensamma ytor ska vara anpassade för rullstolsburna.*
- *Nivåskillnader ska vara utjämnade och trösklar bör vara borttagna.*
- *God orienterbarhet ska finnas. Färgsättning, tydligt markerade väningsplan och närvarostyrd belysning är exempel på lämpliga åtgärder.*
- *Alla tunga dörrar ska förses med dörrautomatik, exempelvis till källare, tvättstuga, garage och förrådsutrymmen.*
- *Möjlighet att förvara rullstol och rollatorer inomhus ska finnas.*
- *Möjlighet att förvara och ladda elrullstol bör finnas inomhus eller i direkt anslutning till entrén.*

Hissar (i hus med mer än ett våningsplan)

- Minimimått på hiss ska vara 1,4 x 1,10 m
- Hissdörr ska ha fritt passagemått på minst 80 cm och bör vara försedd med automatisk dörröppnare.
- Hiss ska ha nödtelefon och bör ha sittmöjlighet.

Allmänt i lägenhet

- Möjlighet ska finnas till uppkoppling av trygghetslarm till fast telefoni.
- Brandvarnare ska finnas.
- Balkong eller uteplats/altan bör vara utan nivåskillnader.
- Vid balkong-/altandörr bör tröskel vara utjämnad.

Köksstandard

- Köket ska lätt kunna anpassas för rullstolsburna personer.
- Spisvakt/spisövervakning ska finnas installerad.

Standard i badrum/WC

- Trösklar till badrum ska vara så låga som möjligt.
- Toalettstol bör vara så placerad att hjälp kan ges av två personer samt att överflyttning från rullstol är möjlig.
- Öppen duschplats ska finnas, ej duschkabin.
- I duschutrymme ska det finnas möjlighet att ställa in en duschstol.
- Inga fasta skåp bör finnas under handfatet.
- Stödhandtag ska finnas i duschutrymmet.
- Ledbelysning bör finnas i badrum.

Tvättstuga

- De boende ska ha tillgång till tvättstuga.

3.5.1. Iakttagelser

Värdinnans uppfattning är att både yttre och inre miljö kring trygghetsboendet är mycket väl anpassad för målgruppens behov och ser inga hinder gällande detta. Ledningen uttrycker som ett förbättringsområde att utseendet på huset skulle behöva förbättras. De berättar att ett projekt kallat "sinnenas trädgård" varit planerat för att förbättra den yttre miljön kring huset, men att detta nu lagts på is tills vidare. Ledningen uppger att det finns byggplaner för ca 130 ytterligare bostäder på området, men beskriver att det varit en ytterst lång och "seg" process.

Äldreombudsmannen framhåller att det förekommer mycket synpunkter generellt gällande tillgänglighet i trygghetsbostäderna, t ex vad gäller tunga dörrar som är svåra att öppna. Även i årsrapport från uppsökande hembesök 2013 och vid kontakt med berörda på Seniorguide Uppsala framkommer att tillgängligheten generellt sett för trygghetsbostäderna inte alltid upplevs så bra som man förväntat sig. Det framgår även en upplevelse av att det är svårt att få reda på sin plats i kösystemet när man kontaktar en uppdragstagare samt att kötiderna generellt sett upplevs långa. I enkätsvaren framkommer att de flesta generellt sett upplevt kösystemet fungerat bra, men många anser att det varit svårt att få ta reda på sin köplats.

3.5.2. Kontorets kommentarer och slutsatser

Kontoret anser att trygghetsboendet i Nyby uppfyller ställda krav och kriterier inom området.

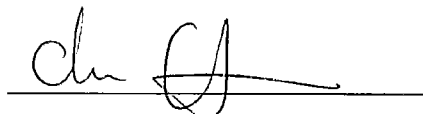
4. Kontorets avslutande kommentar

Kontorets bedömning är att verksamheten uppfyller kriterierna inom de uppföljda områdena, men konstaterar att det finns förbättringsområden inom flera delar. Kontorets ser behov av ett ömsesidigt ansvar och aktivt arbete hos både uppdragstagare och uppdragsgivare för att avhjälpa flera av de identifierade förbättringsområdena. Kontoret har inga krav på beskrivning av åtgärder i handlingsplan, men förutsätter att ett arbete omgående initieras gällande de förbättringsområden som beskrivits i rapporten.

Uppsala 2014-09-08



Maria Lindblom
Uppdragsstrateg



Mia Gustafsson
Uppdragsstrateg

